

IZLOŽBA »Josip Vaništa 1948.-2010.« u Galeriji Forum

Pola stoljeća vrsnoga umijeća

Još jednu priliku za susret s djelima jednoga od najznačajnijih hrvatskih crtača nudi nam izložba što se otvara u srijedu

Jelena MANDIĆ-MUŠČET

jelena.mandic@vjesnik.hr

Viste čovjek osam-
naestog stoljeća.
Kao da ste odgojeni
u nekoj drugoj sre-
dini, kao da ste došli iz ko-
ledža. Život vam ovdje nije
lak. Jedino ne mogu shvati-
ti kako još niste propali«, ka-
zao je jednom prilikom
Miroslav Krleža Josipu Va-
ništi, jednome od najistak-
nutijih hrvatskih umjetnika
druge polovice 20. stoljeća.

Vaništa je portretirao Kr-
ležu na traženje toga knji-
ževnoga velikana, ali mu je,
unatoč tome, prisjeća se vr-
sni slikar i crtač, pogled na
trenutke bio pun bijesa.
Njihov je odnos kasnije po-
stao prijateljski: Vaništa ga
je portretirao i pred smrt,
na bolesničkoj postelji. Kr-
ležine pronicljive riječi koj-
ima je opisao toga akade-
mika, dobitnika mnogo-
brojnih umjetničkih nagra-
da i autora zapaženih knji-
ga, snažno odzvanjaju i da-
nas.

Iako izrazito povučen i
suptilan, gotovo bismo mo-
gli reći »neskladan« za na-
še doba, Vaništa ne dopušta
da njegova bogata pro-
dukcija potone u zaborav.
Visoke dosege toga plodno-
ga crtača i pisca posljed-
njih godina možemo prilič-
no često pratiti ne samo na
svojevrsnim retrospektiv-
nim izložbama, već i u nizu
prepoznatljivih, minimalis-
tički dizajniranih izdanja u
kojima je umjetnik ukori-
čio svoj respektabilan li-
kovni, ali i književni opus.

Još jednu priliku za sus-
ret s radovima jednoga od
najznačajnijih hrvatskih cr-
tača nudi nam Galerija Fo-
rum na izložbi »Josip Va-
ništa 1948.-2010.«, što se

Josip Vaništa i Nenad Fabijanić

Vaništine visoke dosege posljednjih godina možemo prilično često pratiti ne samo na retrospektivnim izložbama, već i u nizu prepoznatljivih izdanja

otvara u srijedu u 20 sati.
Autor likovnog postava je
Nenad Fabijanić, a izložba
ostaje otvorena do 19. lip-
nja.

Brojne studije i kritike
pokazuju da je interes za
Vaništino stvaralaštvo iz-
nimno velik, jer ono »ne
prestaje emanirati svojom
golemom likovnom izražaj-
nošću jedinstvenu duhov-
nost koja je, mijenjajući
sredstva i oblike duboko
prožela suvremenu hrvat-
sku umjetnost svojim vrije-
dnostima«, navodi u pred-
govoru kataloga likovni kri-

tićar Milan Bešlić.

Te je vrijednosti, napomi-
nje Bešlić, umjetnik u mi-
nulim desetljećima stvarao
u različitim medijima, oni-
ma koje baštini u tradicij-
skim zasadama kao neiscr-
pnu snagu, kao i u onima
što ih je po vlastitom izbo-
ru koristio u svojem radu
dajući im drugo značenje i
nove vrijednosti.

Vaništa je svojim djelom,
ocjenjuje autor predgovora,
otvorio cijelo novo pogla-
vlje u suvremenoj umjetno-
sti na čijim »stranicama« i
čitamo višeslojnost multi-

medijalnog izričaja kao je-
dinstvenu autorsku pojavu.
»Tako je, primjerice, u crte-
žu, iznimnom dosljednošću
stvarao golemi crtački
opus ustrajući na njegovim
temeljnim premisama. Da-
kako da ga nije samo ta do-
sljednost pozicionirala kao
jednog od najznačajnijih cr-
tača u suvremenoj hrvat-
skoj umjetnosti, već nadas-
ve, likovna kultura kojom
je prozeo svoje veliko umi-
jeće.« Upravo se to, smatra
Bešlić, i iščitava u ovim cr-
tezima koji su nastali u du-
gackom polustoljetnom
razdoblju, od »Šuma« iz
1948. godine u olovci na pa-
piru, do recentnih radova,
datiranih 2009. i 2010. godi-
ne. Važnu dionicu predstavl-
ja i njegov rad u drugim
medijima, posebno djela
nastala u suradnji s kolega-

ma iz Gorgone, umjetničke
grupa koja je stekla mitski
status u suvremenoj hrvat-
skoj umjetnosti. Gorgona je
djelovala od 1959. do 1966.
godine, a okupljala je um-
jetnike Josipa Vaništu, Juli-
ja Knifera, Marijana Jevšo-
vara, Đuru Sedera i Ivana
Kozarića, povjesničare um-
jetnosti Radoslava Putara,
Matka Mestrovica i Dimitri-
ja Bašičevića Mangelosa te
arhitekta Miljenka Horvata.

Djela pripadnika grupe
Gorgona, kao i Exata 51,
bitno su odredila i karakter
zbirke Muzeja suvremene
umjetnosti, a o njezinu go-
lemom utjecaju na domaću
umjetnost jasno govori i či-
njenica da je Gorgoni posve-
ćen jedan od središnjih
djelova novoga muzejsko-
ga postava.

»Kako je u svojim crtezi-
ma i slikama stvarao opus
na klasičnim likovnim pos-
tulatima dosljedno provo-
deći njegove vrijednosti, ta-
ko ih je 'gorgonaškim' pro-
jektom preispitivao u anti-
tradicijskim i nekonvencio-
nalnim metodama i postup-
cima, sredstvima i materija-
lima legitimirajući istodob-
no obje svoje pozicije jed-
nako valjanim: onu tradi-
cionaliste, i drugu, onoga
koji smisla svojoj djelatno-
sti nalazi u sumnji, u propi-
tivanju medija umjetnosti,
svojih vlastitih estetskih
stajališta i izgrađenih uvje-
renja«, napominje autor
predgovora.

Ono što nije mogao kis-
tom i olovkom, bojom i tu-
šem, kredom i ugljenom, na
papiru ili platnu Vaništa je,
ističe Bešlić, povjerio svo-
jem peru ispisujući jedini-
stveni dnevnik svoje du-
hovnosti, svoje intelektual-
na zapažanja i stvaralačke
dvojbe.